

**2025
VEILEDER**

HVORDAN KLAGE PÅ HOGST

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Lover og regelverk.....	4
2.1	Skogbruksloven og bærekraftforskriften.....	4
2.2	Andre lover	4
2.3	Norsk PEFC Skogstandard og sertifiseringsordningen	4
2.4	Miljøinformasjonsloven og miljøklagenemnda.....	5
2.5	Sivilombudet	6
3	Sentrale aktører.....	6
4	Framgangsmåte	7
4.1	Identifiser problemet.	7
4.2	Kart.....	7
4.3	Informasjon om miljøverdier.....	7
4.4	Finn ut hvem som er ansvarlig	8
4.5	Ta kontakt med den ansvarlige for hogsten	8
4.6	Klage.....	8
4.7	Anmelde.....	8
5	Kritikkverdig hogst	9
	Kravpunkt 5. Skogsveger	9
	Kravpunkt 6. Friluftsliv	10
	Kravpunkt 10. Åpenhet om miljøinformasjon.....	11
	Kravpunkt 11. Hogst	12
	Kravpunkt 12. Avfall og forurensning	13
	Kravpunkt 13. Livsløptrær og døde trær	14
	Kravpunkt 14. Terrengtransport	15
	Kravpunkt 22. Nøkkelbiotoper	16
	Kravpunkt 23. Biologisk viktige områder	17
	Kravpunkt 24. Hensyn til rovfugler og ugler.....	17
	Kravpunkt 25. Hensyn til tiurleik	18
	Kravpunkt 26. Hensyn til andre hekkende fugler	19
	Kravpunkt 27. Vannbeskyttelse.....	19
	Kravpunkt 28. Myr og sumpskog.....	20
	Kravpunkt 30. Kulturminner og kulturmiljøer	21

1 Innledning

Avvirkingen i skogen er stor og økende. Det registreres mange brudd på regelverk og lover, og Naturvernforbundet ser behov for bedre oppfølging av både Norsk PEFC Skogstandard (heretter kalt PEFC-standard) og lover og forskrifter. I tillegg er det behov for en gjennomgang og forbedring spesielt av skogbruksloven. At brudd dokumenteres og klages på vil gi nyttige innspill til forbedringer, og vi oppfordrer sterkt til å dokumentere og melde fra om avvik og brudd.

Ved mistanke om brudd på regelverk og lover må hogsten undersøkes nærmere. Denne veilederen tar for seg de vanligste bruddene og gir veiledning i hvordan man kan klage på brudd på PEFC-standard og eventuelt anmelde lovbrudd. Veilederen er ikke utfyllende, og tar ikke for seg alle mulige avvik.

Ta kontakt med Naturvernforbundets lokallag eller fylkeslag dersom du ønsker hjelp. Veilederen finner du på [Naturvernforbundets nettside](#) sammen med eksempler på klager og anmeldelser og en oversikt over viktige oppslag fra skogkampanjen.

Denne nasjonale veilederen bygger på Naturvernforbundet i Østfolds veileder (2012) i å avdekke og påklage skogsdrift som ikke er i tråd med lovverket eller PEFC-standard, og er et samarbeidsprosjekt og utarbeidet av Ola Martin Wergeland Krog (Østfold), Martin Lindal (Buskerud), Ingerid Angell-Petersen (Trøndelag).

Veilederen blir oppdatert ved behov.

Vi vil gjerne ha tilbakemeldinger på hvordan veilederen fungerer, og om feil og mangler. Ta gjerne kontakt med Martin Lindal (martinlindal@hotmail.com) eller Ingerid Angell-Petersen (ingeridangellp@gmail.com) om dette.

Drammen/Trondheim, juni 2025

Martin Lindal
Naturvernforbundet i Buskerud

Ingerid Angell-Petersen
Naturvernforbundet i Trøndelag

2 Lover og regelverk

2.1 Skogbruksloven og bærekraftforskriften

[Skogbruksloven](#) har som formål å fremme en bærekraftig forvaltning av skogressursene med sikte på aktiv lokal og nasjonal verdiskaping, samt å sikre det biologiske mangfoldet, hensynet til landskapet, friluftslivet og kulturverdiene i skogen.

[Forskrift om bærekraftig skogbruk](#) er hjemlet i skogbruksloven og skal fremme et bærekraftig skogbruk som sikrer miljøverdiene i skogen, aktiv forynging og oppbygging av ny skog, og god helsetilstand i skogen.

Bærekraftforskriften viser til kravene i PEFC-standarden, noe som har vist seg å gjøre det vanskelig å anmelde en hogst etter skogbruksloven og bærekraftforskriften. Det er bl.a. derfor et stort behov for å revidere skogbruksloven. Selv om anmeldte brudd blir henlagt, kan de være med på å dokumentere svakheter i lovverket.

Kommunen har primæransvaret for å føre tilsyn med at kravene i skogbruksloven og bærekraftforskriften overholdes (jf. § 15). Kommunen vil derfor være rett adressat for **melding** om antatt brudd på forskriften. Kopi av meldingen sendes skogeierne og de som er ansvarlige for hogsten.

2.2 Andre lover

Hogst kan også føre til brudd på andre lover og forskrifter. Brudd på [vannressursloven](#), [naturmangfoldloven](#) og [forurensingsloven](#) er blant de mest aktuelle.

2.3 Norsk PEFC Skogstandard og sertifiseringsordningen

[PEFC-standarden](#) inneholder 30 krav som beskriver hvordan skogeier skal forvalte og drive skogen. De fleste kravene handler om å ta vare på det biologiske mangfoldet, mulighetene for friluftslivet lokalt, og en sunn og livskraftig skog. Standarden ble sist revidert i 2023.

PEFC-standarden skal være en garanti for at tømmeret kommer fra bærekraftig skogbruk. For å kunne selge tømmer med slik garanti må ansvarlige for hogsten ha sertifikat som garanterer at standarden blir fulgt.

Det er skognæringen som har ansvar for utarbeidelse av standarden. Næringen har også ansvar for kontroll av at den overholdes, sammen med sertifikatgiver. Kommunen har ansvar for oppfølging av kravene i lover og forskrifter, men ikke for PEFC-standarden som er en privatrettslig ordning.

En annen sertifiseringsordning for hogst er [FSC – Forest Stewardship Council®](#), som er noe strengere enn PEFC. I Norge er 97 % av skogene PEFC-sertifisert, og denne veilederen

gjelder bare miljøkravene i PEFC-standarden (rev. 1.3.2023). Et trepartssamarbeid der miljøinteresser, sosiale interesser og økonomiske interesser er likt representert ligger til grunn for FSC.

Det er vanligvis tømmersekskapene (Viken, Allskog, Nortømmer m.fl.) som utfører hogstene. Tømmersekskapene er da *sertifikatholdere*. De som har myndighet til å sertifisere sertifikatholderne kalles *sertifikatgivere*. Sertifikatgiver skal kontrollere at sertifikatet overholdes. I Norge er det bare Det Norske Veritas (DNV) som har status som sertifikatgiver. Det er imidlertid mulig å bruke sertifikatgivere fra andre land. Intertek er i Norge den mest brukte utenlandske sertifikatgiveren. Dette er et internasjonalt selskap og nærmeste kontor ligger i Stockholm. Kontaktperson i Det Norske Veritas er Jøran Laukholm, med e-post Joran.laukholm@dnv.com. Intertek kan kontaktes på e-post til patrik.vendel@intertek.no.

[Norsk akkreditering](#) (NA) er en upartisk og uavhengig organisasjon, etablert som forvaltningsorgan under Nærings- og fiskeridepartementet. De har som oppgave å utføre teknisk akkreditering, dvs. godkjenne sertifikatgiveren. Det er viktig å holde NA orientert om hva som foregår i bransjen og det bør derfor sendes en kopi av klager til NA.

Tømmersekskapet (sertifikatholder) er sertifisert gjennom sertifiseringsgiver, og ved denne sertifiseringen forplikter de seg til å følge kravene i PEFC-standarden, eller FSC som er noe strengere. Sertifiseringsgiver kan være Det Norske Veritas eller Intertek, som skal kontrollere at sertifikatet overholdes.

Dersom tømmersekskapet ikke følger opp klage på brudd på regelverket på en tilfredsstillende måte, må det klages til sertifiseringsgiver. Sertifiseringsgiver vil da kunne foreta en kontroll/revisjon av hogsten, og sette krav om tiltak overfor tømmersekskapet. Det er svært sjelden at sertifikatet trekkes tilbake, som regel følges kontrollen opp med endring og forbedring av rutiner i organisasjonen.

Ordliste

PEFC har en egen [ordliste](#) med definisjoner, som er en del av det norske PEFC sertifiseringssystemet.

2.4 Miljøinformasjonsloven og miljøklagenemnda

[Miljøinformasjonsloven](#) gir enhver rett til å få informasjon fra virksomheter om deres miljøpåvirkning. Formålet er å gjøre det enklere for den enkelte å bidra til vern av miljøet, verne seg selv mot helse- og miljøskade og i stand til å påvirke beslutninger om miljøet. Dersom en virksomhet ikke oppfyller plikten til å gi miljøinformasjon, kan du klage til [Klagenemnda for miljøinformasjon](#).

Kravpunkt 10 i PEFC-standarden viser til miljøinformasjonsloven og presiserer at informasjon knyttet til forvaltningen av skogressursene skal gis når det blir krevd, gjennom møter eller på annen hensiktsmessig måte. Dersom det er vanskelig å få slik informasjon kan det klages til Klagenemnda for miljøinformasjon.

2.5 Sivilombudet

Der kommunen gjør et vedtak i en innmeldt sak som innmelder mener er feil bruk av lovverket, kan vedtaket påklages til Statsforvalteren. Dersom kommunen unnlater å gjøre vedtak i en sak innen rimelig tid, kan dette påklages til Statsforvalteren. Dersom vedtaket til Statsforvalteren virker urimelig kan det også klages på dette til [Sivilombudet](#).

3 Sentrale aktører

Skogeier

Vi har mange små og noen store private skogeiere. Offentlige skogeiere kan være Statskog, Allstad (tidligere Opplysningsvesenets fond), Finnmarkseiendommen, Forsvaret, kommuner m.m.

Store skogeiere kan selv være sertifisert, eller de kan sette bort hogsten til tømmerselskap med eget sertifikat.

Tømmerselskap

Tømmerselskapene planlegger og administrerer hogsten. Tømmerselskapene er sertifisert og skal sørge for at sertifikatet følges uten avvik.

Entreprenør

Entreprenøren utfører hogsten i felt, og kan engasjeres av skogeier eller tømmerselskap.

Sertifiseringsorgan

Sertifiseringsorganet utsteder sertifikat, og skal kontrollere at sertifikatet overholdes. Veritas og Intertek er vanlig brukte sertifiseringsorgan i Norge.

Skogforvaltningen

Landbruks- og matdepartementet (LMD):

Avdeling for skog- og ressurspolitikk har ansvar for statens skog- og utmarkspolitikk. Avdelingen forvalter regelverket for bosetting, eiendomsutvikling, næringsutvikling i skogbruksnæringen og jordskifte. Den har også ansvar for enkelte tiltak knyttet til bioenergi. Avdelingen har overordnet ansvar for [Statskog](#) og [Norsk institutt for skog og landskap](#).

Statsforvalteren skal følge opp den nasjonale skogpolitikken, med instruksjer og pålegg fra LMD. Statsforvalteren er også klageinstans for kommunale vedtak.

Kommunene skal følge opp den statlige skogpolitikken, og kontrollere at skogbruksloven og bærekraftforskriften overholdes.

Skog- og trelastindustrien

Norske Skog, store sagbruk, sponplateprodusenter m.fl.

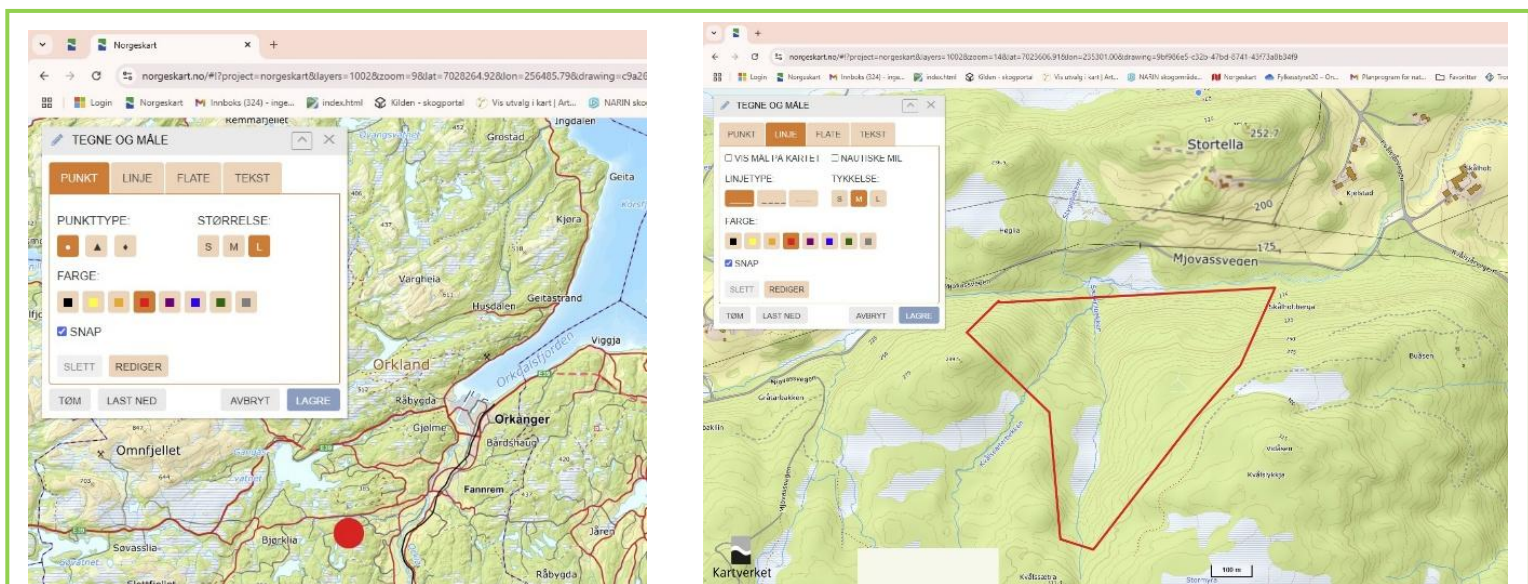
4 Framgangsmåte

4.1 Identifiser problemet.

Dersom du får et tips eller oppfatter at en utført hogst er et brudd på PEFC-standarden må du finne ut hvilket eller hvilke kravpunkt det er brudd på. Gjør deg kjent med den gjeldende versjonen av standarden. Be om å få bilder, eller ta en tur og ta bilder selv.

4.2 Kart

Området må stedfestes, helst med kart. Bruk gjerne både kart i stor målestokk som viser området, og kart i liten målestokk som viser hvor det ligger.

[Norgeskart](https://norgeskart.no) kan brukes for å tegne inn hogsten i ønsket målestokk, som flate og/eller punkt.

4.3 Informasjon om miljøverdier

Viktig miljøinformasjon finner du i:

- [Naturbase](#) gir informasjon om bl.a. friluftslivsområder, naturvernområder og artsinformasjon.
- [Artskart](#) gir artsinformasjon.
- [Kilden](#) er NIBIO sin database. Her finner vi [Skogportalen](#) som viser mange aktuelle data for skog, bl.a. nøkkelbiotoper, hogstklasser, eldre skog, vernskog, eiendomsgrenser m.m.
- [Kulturminnesøk](#) som gir informasjon om registrerte kulturminner.

[Oppdag gammelskogen](#) gir tips om hvordan du kan finne verdifull skog.

4.4 Finn ut hvem som er ansvarlig

Det er i dag vanlig å sette hogsten ut til et tømmerselskap (Viken, Allskog, Nortømmer m.fl.). Ofte holder det med å sende e-post til den største aktøren i området og spørre om de er ansvarlig. Er svaret negativt har de ofte forslag til hvem det kan være. Det kan også være skogeier som har utført hogsten selv.

4.5 Ta kontakt med den ansvarlige for hogsten

Før det sendes en formell klage kan det være lurt å ta kontakt med den som er ansvarlig for hogsten for å få mer informasjon og bedre oversikt over hva som har skjedd. Kommunen kan også ha opplysninger f.eks. om søknader og tillatelser til driftsveier m.m. En slik uformell kontakt vil ofte gi bedre grunnlag for å sende en formell klage.

4.6 Klage

Når du har funnet ut hvilke kravpunkt i PEFC-standarden du mener det er brudd på, sender du en formell klage. Det er tømmerselskapet som er ansvarlig for hogsten. Kommunen er nærmeste skogmyndighet og skal føre tilsyn med at skogbruksloven og bærekraftforskriften overholdes. Klagen sendes til tømmerselskapet og kommunen, med kopi til grunneierne og gjerne Statsforvalteren.

Dokumenter hogsten med bilder og gi en kort begrunnelse for hvorfor du mener det har skjedd et brudd. Den kan være ganske kort og enkel. Det kan også være lurt å be om en befaring.

Ved alvorlige brudd og mangelfull oppfølging fra tømmerselskapet (sertifikatholder), bør det også klages til sertifikatgiveren (Intertek eller Veritas), som skal sørge for at PEFC-standarden overholdes. Kopi av klagen kan også sendes Norsk Akkreditering som er den statlige instansen som følger opp sertifikatgiverne.

Dersom kommunen gjør et vedtak man ikke er enig i, kan det sendes klage til Statsforvalteren.

4.7 Anmelde

Det kan også være aktuelt å anmelde en hogst. Lovbrudd anmeldes til politiet med kopi til kommunen, Statsforvalteren, skogeierne og de som er ansvarlige for hogsten.

Det har vist seg å være vanskelig å få noen straffet etter skogbruksloven, fordi bestemmelsene ofte er for vage og bærekraftforskriften viser til PEFC-standarden. Det er derfor behov for revisjon av både skogbruksloven og bærekraftforskriften.

Brudd på vannressursloven kan skje når lassbærer krysser bekker, elver eller vann uten at det er laget et fungerende krysningspunkt, eller ved ulovlig hogst av kantvegetasjon langs vassdrag (vannressursloven §11).

Brudd på naturmangfoldloven kan skyldes bl.a. hogst i naturreservat, hogst av rovfuglreir, tiurleik, ødeleggelse av leveområder for trua arter eller brudd på alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk.

5 Kritikkverdig hogst

Nedenfor følger en oppstilling av de vanligste bruddene på Norsk PEFC Skogstandard, skogbruksloven med forskrifter og andre lover, listet etter rekkefølgen de står i standarden.

Grønn skrift er kopi av innledningen til kravpunktene i PEFC-standard.

Kravpunkt 5. Skogsveger

Kravpunktet skal sikre at skogsveger bygges på en slik måte at det gis gode skogbruksmessige løsninger samtidig som friluftsliv- og miljømessige forhold ivaretas.

[Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier](#) er hjemlet i skogbruksloven og jordloven, og krever tillatelse til nybygging og ombygging av landbruksveger. Det skal legges vekt på hensynet til miljøverdier. Kontakt kommunen for å få informasjon om det er søkt og gitt tillatelse til vegbygging. Rettssak fra Hordaland viser at vei bygd etter landbruksforskriften ikke kan godkjennes i etterkant.

Dersom veien ikke kan bygges etter landbruksforskriften er det Plan- og bygningsloven som gjelder. Vei bygd etter landbruksforskriften krever at minst 50% av nytten er knyttet til landbruksformål.

Bilde 1: Driftsvei der skjæring eller fylling avviker mer enn 1m fra opprinnelig bakkenivå over en samlet strekning på mer enn 150 m krever søknad til kommunen. Vegen skal planlegges slik at naturinngrepene blir minst mulig. (Foto: Kjetil Kroksæter)

Kravpunkt 6. Friluftsliv

Naturopplevelse er en vesentlig del av friluftslivet. Kravpunktet skal bidra til å sikre mulighetene til ferdsel og naturopplevelse i skog.

Dette er et punkt som sjelden blir ivaretatt på en god måte. På grunn av mange klager er punktet skjerpa inn i 2023 revisjonen av standarden. *“Friluftinteressene skal tillegges særlig vekt i viktige friluftsområder blant annet ved valg av hogstform og flatestørrelse, og ved å unngå kjøreskader på stier.”*

Problemet med dette punktet er at det åpner for stor grad av skjønn. Dersom et område er kartfestet som et viktig friluftsområde skal det tas spesielle hensyn ved hogst. Kommunen bør derfor involveres ved brudd på dette kravpunktet.

Vær også klar over Kravpunkt 11 Hogst hvor det står: *«Mens hogsten pågår, skal det, for å unngå unødvendige hindringer for allmenn ferdsel, ryddes i stier og skiløyper så snart det er praktisk mulig.»*

Bruk gjerne lokale media for å få oppmerksomhet om saken. Brudd på dette kravpunktet skaper ofte engasjement i lokalmiljøet.

Bilde 2: Hogst i furuskog i Oppdal. Hogstavfall i sti på morenerygg gjør det vanskelig å komme fram. Området ligger nær sentrum. Det var laget orienteringskart over området, som nå delvis er ubrukelig til denne aktiviteten. (Foto: Ingerid Angell-Petersen)

Bilde 3: Et viktig friluftsområde i Berger i Holmestrand (Vestfold) ble flate hogd. Det var laga et omfattende nett av orienteringskart overområdet. Disse er nå ubrukelige. Klart brudd på kravpunktet. Med enkle grep kunne det vært tatt hensyn til friluftinteressene i større grad. Befaring med aktøren bekrefter dette. (Foto: Martin Lindal)

Bilde 4: Viktig friluftslivsområde. Eksempel på et kartlagt friluftslivsområde i Fredrikstad som ble snauhogd i 2024. Stiplet rød linje er regional tursti og blå er lokal tursti. (Foto: Ola Martin Wergeland Krog)

Kartlagte og sikra friluftslivsområder ligger i [Naturbase](#). Klikk på *Kartlag* nederst i venstre hjørne og velg under menyen for *friluftsliv*.

Kravpunkt 10. Åpenhet om miljøinformasjon

Kravpunktet skal sikre åpenhet om beslutningsgrunnlaget og praktiseringen av Norsk PEFC Skogstandard.

Det skal gis informasjon når det blir krevd, og ønske om dialog skal imøtekommes med møter eller på annen måte. Den ansvarlige for hogsten er derfor forpliktet til å gi informasjonen du ber om, og også delta på befaring dersom det er relevant. Befaring kan være nyttig både før og etter en formell klage.

[Miljøinformasjonsloven](#) skal sikre allmennheten tilgang til miljøinformasjon. Dersom tømmerselskap, skogeier eller kommunen ikke gir deg den informasjonen du har krav på, kan du klage til [Klagenemnda for miljøinformasjon](#). Eksempler på vedtak i Miljøklagenemnda finner du på klagenemndas hjemmeside.

Kravpunkt 11. Hogst

Kravpunktet skal sikre variert bruk av hogstformer og foryngelsesmetoder som balanserer hensyn til skogeiers økonomi, friluftslivets interesser, biologisk mangfold og andre miljøverdier. Det er et mål å øke andelen lukkede hogster og småflatehogster i skoglandskapet.

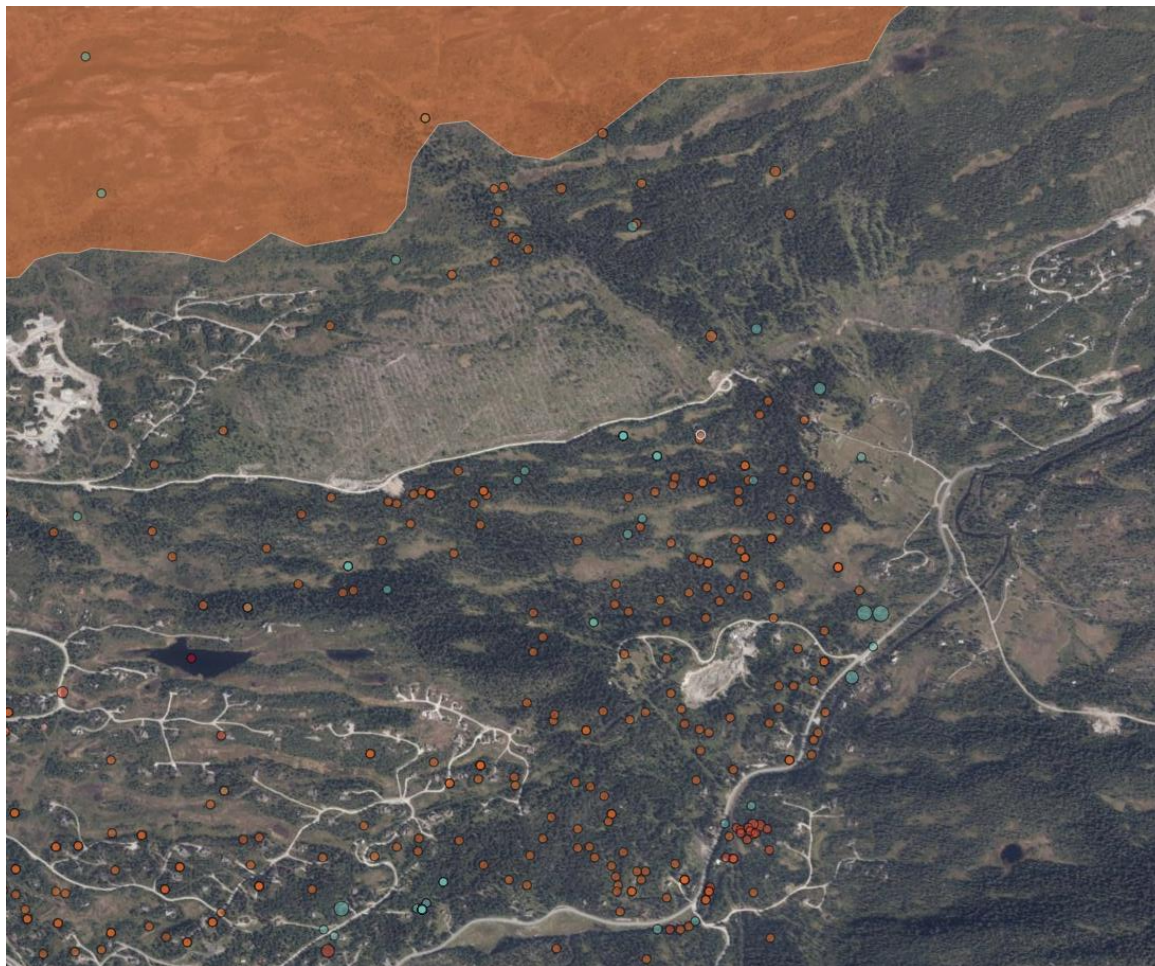
Dette avhenger av at skogeier og tømmerselskap tar ansvar og bruker lukka hogst. Det kreves også at valg av hogstform og gjennomføring av hogsten skal tilpasses fremtidige klimaforhold og forholdene på stedet. Med mer nedbør øker faren for erosjon og ras ved flatehogst i bratte skråninger. Det bør derfor reageres på slik hogst.

Hogstplaner er miljøinformasjon som må legges fram ved etterspørsel.

“I fjellskog skal det legges vekt på å fremme og opprettholde et gammelskogpreg samt sikre foryngelse og produksjon. Ved hogst skal det derfor i størst mulig utstrekning brukes lukket hogstform i grandominert skog, og småflatehogst og mindre frøtrestillinger i furudominert skog.”

Bilde 5: Flatehogst i vernskog - Storlia Sigdal. (Foto: Thor Erik Jelstad)

Bilde 6: Området rundt hogstfeltet (bilde 5) ble kartlagt i etterkant av hogsten. Registreringene på kartet viser at også hogstfeltet sannsynligvis hadde store naturverdier. (Foto: Thor Erik Jelstad)

Kravpunkt 12. Avfall og forurensning

Kravpunktet skal sikre innsamling og forsvarlig håndtering av alle typer avfall. Dette for å unngå forurensning av det ytre miljø ved gjennomføring av skogbrukstiltak.

Ikke sjelden ligger det igjen avfall etter en hogst. Oljekanner, bensinkanner, fettpatroner, dekk og kasserte maskindeler. Oljesøl i terrenget sees ofte langs lassbærerens kjørespor, og ligger gjerne som en oljefilm i vannpytter. Vær imidlertid klar over at naturlige humussyrer også danner oljelignende film på overflaten, og det er vanskelig å se forskjell. Ved å gni belegget mellom fingrene kjenner en som oftest om det er olje.

Ta bilder av avfall. Ved mistanke om oljesøl bør det tas prøver. Er maskinene fortsatt i området indikerer slitne og oljetilsølte maskiner et slett forhold til forurensning.

Brudd på dette kravpunktet kan også være aktuelt å anmelde etter forurensningsloven. I slike saker er kommunen ansvarlig myndighet.

Kravpunkt 13. Livsløptrær og døde trær

Kravpunktet skal sikre levesteder for arter knyttet til gamle grove trær og døde trær.

Ved hogst skal det settes igjen minst 10 livsløptrær pr. hektar avvirket areal. Livsløptrærne settes igjen enkeltvis eller i grupper på en måte som bidrar til stabilitet. Livsløptrærne skal kartfestes. Der flere trær står i grupper er det ikke krav til kartfesting av hver enkelt tre. Livsløptrærne velges blant de eldste trærne med høyest verdi for naturmangfoldet.

Du kan sjekke stubbene på hogstflata for å sjekke om det er hogd trær som burde ha stått igjen. Sjekk kravpunktet for liste over trær som skal prioriteres. Det er ofte valgt feil tre som livsløptre fordi entrepenør/ maskinfører tjener best på å ignorere punktet og hogge de største trærne. I kravpunkt 17. Treslagsfordeling står det at lauvtrær skal prioriteres som livsløptrær.

Gjensetting av livsløpstrær er også et krav i skogbrukslovens bærekraftforskrift. Loven krever imidlertid bare gjensetting av 5 stormsterke livsløpstrær per ha. Disse skal primært velges blant de eldste i bestandet.

Gjensetting av færre enn 10 livsløpstrær pr ha i et hogstfelt skal påklages som brudd på PEFC-standarden.

Gjensetting av færre enn 5 livsløpstrær pr ha vil være et lovbrudd.

Døde trær er svært viktig for biologisk mangfold, og kravpunktet sier at «*Stående og liggende død ved av lauvtrær og furu som har vært døde i mer enn ett år, og gran som har vært død i mer enn 5 år, skal spares.*

Bilde 7: Stormsterk, gammel furu. Dette er et godt egnet livsløpstre som forventes å leve i mange tiår til og bidrar til skoglig kontinuitet. (Foto: Ola Martin Wergeland Krog)

Bilde 8: Hogstflate uten livsløpstrær. Ei lita myr er snauhagd for lauvkratt, men den er under 2 da, som er minstemålet for myrer den skal tas hensyn til. (Foto: Inaerid Anaell-Petersen)

Kravpunkt 14. Terrengtransport

Kravpunktet skal sikre at terrengskader begrenses og at utbedring skjer så raskt som mulig for å ivareta hensynet til stier og løyper og for å unngå erosjon og vannavrenning.

Kjøreskader er et økende problem da maskiner og hogstfelt stadig blir større og utstyret dyrere. Store maskinkostnader fører ofte til at det kjøres uansett værforhold og ofte i mørket, noe som igjen vanskeliggjør gode trasévalg. Flere skogeierforeninger betaler høyere pris på tømmeret dersom skogeier tillater helårsdrift og drift uansett værforhold.

Det skal legges vekt på å unngå kjøreskader som er skjemmende, vanskeliggjør ferdsel, eller kan forårsake vannavrenning og erosjon. Dersom det er fare for store skader skal det vurderes å utsette hogsten til den kan gjøres på frossen mark.

Kjøreskader skal utbedres så fort som mulig. En «uskreven bransjestandard» er at grøfter som er mer enn 10 m lange og 30 cm dype skal utbedres.

Punktet åpner for utstrakt bruk av skjønn, og tømmerselskapene viser ofte til at kjøreskader ikke kunne unngås på grunn av endringer i været.

Kjøreskader er som oftest tydelige på flybilder. Krav om utbedring har ingen foreldelsesfrist.

Bilde11: Mangelfull utbedring av kjørespor kan føre til alvorlig erosjon. (Foto: Ola Martin Wergeland Krog)

Bilde 12: Dype kjøreskader i myrlendt terreng, med avrenning, Orkland i Trøndelag. (Foto: Ingerid Angell-Petersen)

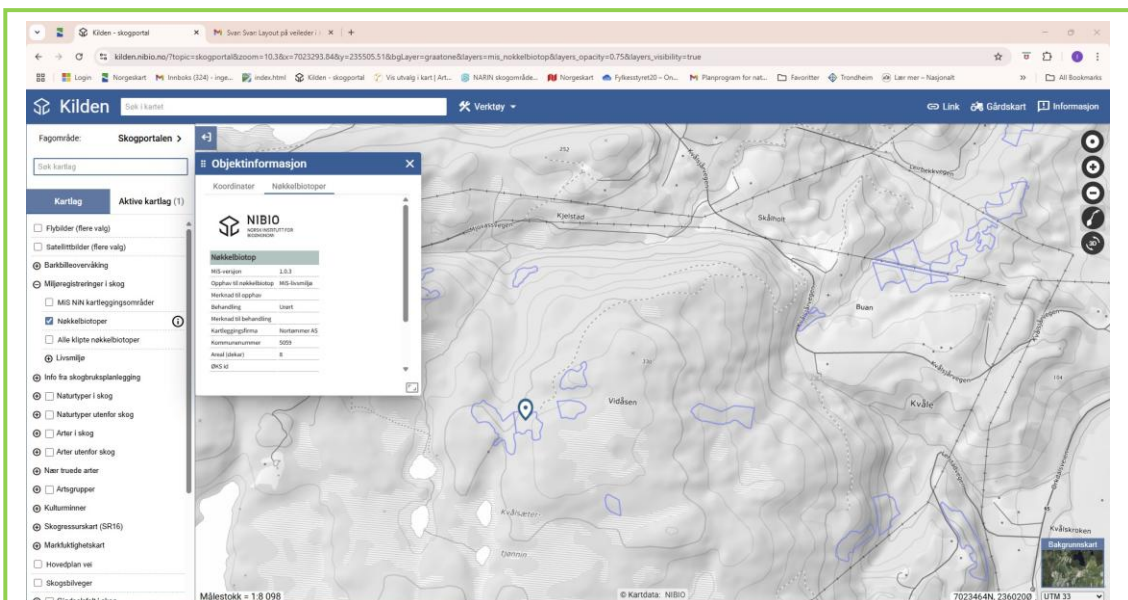
Kravpunkt 22. Nøkkelibiotoper

Nøkkelibiotoper skal sikre livsmiljøer for arter vurdert som truet på den norske rødlisten. Nøkkelibiotopene skal bevare arter som har spesielle krav til livsmiljø, og hvor livsmiljøene kan bli sjeldne på arealer der det drives skogbruk.

På alle eiendommer over 50 dekar skal det være gjennomført en miljøregistrering, og nøkkelibiotoper skal være kartfesta. Nøkkelibiotoper kan ikke hogges. Dersom eiendommen ikke har skogbruksplan med Miljøregistreringer i skog (MiS-registrering) skal det lages en egen miljøplan for registrering av miljøverdier (nøkkelibiotoper, rovfugl, ugler og spillplasser for tiurleiker m.m.).

Ved registrering av trua arter (CR, EN og VU), eller ved funn av fire nær trua arter (NT) innenfor 10 dekar skal person med biologisk kompetanse vurdere om det bør opprettes en nøkkelibiotop. Dette er et kravpunkt som sjelden blir fulgt opp i forhold til intensjonen.

Hogst av nøkkelibiotoper er også brudd på [skogbruksloven](#) og [forskrift om bærekraftig skogbruk](#). Dessverre har det vist seg å være vanskelig å få gjennomslag for slike anmeldelser, da loven og forskriften ikke er tydelige nok.

Informasjon om nøkkelibiotoper finner du i [Skogportalen](#). Du trykker først på *Miljøregistreringer* i menyen, og deretter på *Nøkkelibiotoper*. Ved å trykke på figuren får du frem mer informasjon om nøkkelibiotopen. Tilsvarende informasjon er også tilgjengelig i [Naturbase](#).

Ved å åpne skogportalen på mobilen og skru på GPS kan du finne ut om du står innenfor en nøkkelibiotop.

Ved å velge flybilde som bakgrunn kan du se om lokaliteten er hogd, dersom det er tatt flybilder etter hogsten. Her vises både hogst og kjørespor.

Bilde 15: Hogst og ulovlig bygd vei i nøkkelbiotop i Orkland i Trøndelag. Dette ble anmeldt etter skogbruksloven, men anmeldelsen ble henlagt fordi anmeldelsen var foreldet. Foreldelsesfristen for skogbruksloven er 2 år. (Foto; Ingerid Angell-Petersen)

Kravpunkt 23. Biologisk viktige områder

Kravpunktet skal sikre ivaretagelse av biologisk viktige områder i skoglandskapet over tid.

Kravpunktet gir en nærmere beskrivelse av krav til arealer som skal inngå i biologisk viktige områder, eksempelvis gammel skog, kantsoner, truede arter m.m. Informasjon om biologisk viktige områder finnes i [Naturbase](#) og [Artskart](#).

Kravpunkt 24. Hensyn til rovfugler og ugler

Kravpunktet skal sikre at hekkeplasser for rovfugler og ugler kan opprettholdes over tid og at en unngår forstyrrelser i hekketida.

Det skal tas spesielle hensyn til tolv fuglearter som er nevnt i PEFC-standard.

Hønsehauk er spesielt utsatt for ødeleggelse av reirlokaltet, og det er derfor et krav om at et reirtre ikke kan hogges før det er gått 10 år etter siste kjente hekking.

Kravpunktet angir hensynsområde, hensynstid og krav til buffersone med tidsperiode uten skogbruksforstyrrelse.

Klage sendes til de som er ansvarlige for hogsten. Hogst av rovfuglreir anses som grov miljøkriminalitet, og bør i tillegg anmeldes til politiet for brudd på naturmangfoldloven og bærekraftforskriften.

Bilde 16: Stor hogstflate i Hemsedal – 1000 dekar. Hensyn til hønehauk er tatt ifølge PEFC, men leveområdet er fullstendig ødelagt. Ingen hekking etter hogst. (Foto: Martin Lindal)

Bilde 17: Hønehaukreir i Buskerud. Her ble det hogd helt inntil reiret. Buffersonene omkring hønehaukreir skal være minst 200 m (Foto: Thor Erik Jelstad)

Kravpunkt 25. Hensyn til tiurleik

Kravpunktet skal sikre at det tas hensyn til storfuglens spillplass.

Ved eventuell hogst i en tiurleik må dette gjennomføres på en måte som ikke forringer forholdene på leiken. Vurdering om hogst kan gjennomføres i samarbeid med en person med skogbiologisk kompetanse godkjent av sertifikatholder. Det skal unngås at leiken blir satt igjen som ei øy, og i perioden april-mai skal skogsdrift unngås.

Mange tiurleiker har blitt ødelagt de siste åra på grunn av manglende kunnskap om plassering av leiken og dårlig kommunikasjon mellom aktørene.

Viken skog har i samarbeid med Erlend Rolstad laga en [veileder for hogst i og i nærheten av tiurleiker](#).

Bilde 18: Hogst i tiurleik. Leiken markert med rødt. Leiksentrum er delvis hogd og store deler av dagområdene er snauhogd. Buskerud. Foto: Thor Erik Jelstad)

Kravpunkt 26. Hensyn til andre hekkende fugler

Kravpunktet skal bidra til å redusere forstyrrelsen av fugler i hekketida.

I hekketida (mai, juni og juli) skal skogsdrift i skog av spesiell betydning for fuglelivet unngås. Fuglearter med små populasjoner skal også ivaretas spesielt. Se kravpunktet.

Likevel er det stor aktivitet i skogen om våren, og ofte er svaret fra entreprenørene at maskinene må gå hele året for at næringen skal overleve. Noen tømmerselskap gir ekstra høy pris for å motivere skogeiere til å hogge om våren. .

Kravpunkt 27. Vannbeskyttelse

Kravpunktet skal sikre vannkvaliteten i vann og vassdrag og bevare levesteder for arter som har naturlig tilhold ved eller i vassdrag.

Langs vann, elver og bekker med årssikker vannføring eller bredere enn en meter, skal det bevares eller utvikles en flersjiktet/fleraldret kantsone.

Med utgangspunkt i bredde på 10-15 meter er det ulike breddekrav til kantsonen i forhold til forskjellige skogtyper. (Se kravpunktet.)

[Vannressursloven](#) §11 kan også brukes når det gjelder denne problemstillingen. Den sier at det skal være en kantsone som har en økologisk funksjon i forhold til vassdraget.

Dersom du velger å klage i forhold til vannressursloven §11 skal klagen sendes til Stasforvalter, gjerne med kopi til NVE og kommunen.

Stasforvalteren vurderer klagen og sender den til NVE dersom det er brudd på loven.

I noen fylker, blant annet gamle Viken og Trøndelag er det søknadsplikt for hogst i kantsone.

Kanskje er det også det i ditt fylke.

Dersom det gis tillatelse til hogst av kantsone skal den ikke tilplantes, slik at det kan utvikles en ny kantsone med naturlig vegetasjon. Planting i kantsoner blir gjort likevel, og bør påklages.

Bilde 19: Hogst i kantsone bekk med årssikker vannføring i Orkland, Trøndelag. (Foto: Ingerid Angell-Petersen)

Bilde 20: Hogst av kantsone - Lierelva Buskerud. NVE ga gebyr for 100 000kr for dette inngrepet. Lengde ca. 400 m. (Foto: Martin Lindal)

Kravpunkt 28. Myr og sumpskog

Kravpunktet skal sikre at klima, naturmangfold og økologiske funksjoner til myr, myrskog og sumpskog ivaretas ved skogbrukstiltak.

Nygrøfting skal ikke skje, men rensk og justering av eksisterende grøftesystem kan skje på visse vilkår. Så langt det er mulig skal lukkede hogster brukes i sumpskog og i overgangssonen mot fastmark. Buskvegetasjonen er særlig viktig.

Kantsone mot myr:

Der det er grunnlag for det skal det bevares eller utvikles en flersjiktet kantsone mot myr. Med utgangspunkt i en kantsonebredde på 10-15 m er det forskjellige krav til skogtypene. Se kravpunktet.

Det er ikke krav om kantsoner mot myrer mindre enn 2 dekar.

Der kantsonen er hogd skal det ikke plantes, slik at det kan utvikles ny kantsone med naturlig vegetasjon. Planting i kantsoner blir ofte oversett, og bør påklages.

Bilde 21: Hogst av sumpskog - Øvre Eiker, Buskerud. Området var tidligere grøfta, men hadde likevel klare preg av å være sumpskog. (Foto: Jonn Trygve Johnsen)

Bilde 22: Hogst av sumpskog. Flere grøfter som er i ferd med å gro igjen vil bli rensket. Trondheim, Trøndelag. (Foto: Ingerid Angell-Petersen)

Bilde 23: Hogst av overgangssoner mellom fastmark og myr i Selbu, Trøndelag. (Foto: Ingerid Angell-Petersen)

Bilde 24: Snauhogst av kantsone mot myr, med kjørespor og driftsvei bygd uten tillatelse langs myrkanten. Her ble det senere plantet i kantsonen. Orkland, Trøndelag. (Foto: Ingerid Angell-Petersen)

Bilde 25: Flå, Buskerud. Brudd på flere kravpunkt. Ingen kantsone mot myr. Store furuer på høgdedrag burde vært satt igjen som livsløptrær. Kjøreskader, og hogst av nøkkelbiotop. Alvorlig avvik. Anmeldt og henlagt. (Foto: Martin Lindal)

Kravpunkt 30. Kulturminner og kulturmiljøer

Alle kulturminner fra før 1537 og alle samiske kulturminner fra år 1917 eller eldre er automatisk fredet, jf. kulturminneloven. I tillegg skal skogeier ta hensyn til andre kjente og verdifulle kulturminner.

Registrerte kulturminner finnes i [Kulturminnesøk](#), der du finner kart og informasjon om hva databasen inneholder.

Der det i forbindelse med skogbrukstiltak observeres kulturminner som antas å være automatisk fredet som ikke er kjent på forhånd, må også disse merkes av i terrenget og rapporteres til fylkeskommunen, jf. kulturminneloven. Tilsvarende gjelder ikke for kulturminner som ikke er fredet, som f.eks. kolmiler. Det er derfor viktig å rapportere slike funn til kulturmyndigheten (fylkeskommunen) slik at de kan bli lagt inn i offentlige databaser.

Bilde 26: Personen på bildet går gjennom kolmile som er ødelagt av kjørespor. Malvik, Trøndelag. (Foto: Ingerid Angell-Petersen).

Naturvernforbundet

Mariboes gate 8, 0183 Oslo | E-post: naturvern@naturvernforbundet.no | Telefon: (+47) 23 10 96 10